

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGDSPOLITIK

ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Laaja näkökulma, päätöksenteon tueksi

Aluetaloudellisia vaikutuksia aiheutuu monista syistä: muutoksia tapahtuu esimerkiksi kuluttajien valinnoissa, yritysten tuotantoprosesseissa, säädöksissä ja yleisesti toimintaympäristöissä.

Muutoksista voi aiheutua seurauksia yksittäisille toimijoille kuten kotitalouksille ja yrityksille. Aluetaloudellisten vaikutusten arvioinneissa näkökulma on laajempi: miten muutokset näkyvät alueen koko taloudessa huomioiden myös ensimmäisiä vaikutuksia seuraavat kerrannaisvaikutukset.

Tarkastelussa voidaan tuoda esiin, miten vaikutukset näkyvät eri toimialoilla tai kotitalousryhmissä. Tarkastelualue voi olla esimerkiksi kunta, seutukunta, maakunta, suuralue tai jokin muu tarkoitukseenmukainen alue. Ajallisesti arvioinnit voivat kohdistua menneisyyteen tai tulevaisuuteen.

Määrällisissä vaikutusarvioinneissa tulokset kuvaavat tarkasteltavan ilmiön vaikutusta esimerkiksi alueen BKT:hen, työllisyyteen, työtuloihin, kulutukseen, verotuloihin tai investointeihin. Tällaiset mittarit kertovat kiinnostavia asioita tarkastelukohteesta, mutta mittareilla on omat rajoitteensa.

Tarkasteltavien ilmiöiden vaikutukset eivät rajaudu määrällisiin aluetalousvaikutuksiin. Kaikkia aluetaloudellisia vaikutuksia ei voida saada esiin määrällisiä tuloksia tuottavilla arviointimenetelmillä. Sellaisia vaikutuksia voidaan pohtia laadullisia menetelmiä hyödyntämällä. Ilmiöt aiheuttavat myös muita kuin (alue)taloudellisia vaikutuksia.

Aluetaloudellisten vaikutusten määrällisissä arvioinneissa voidaan hyödyntää vaihtelevia menetelmiä ja aineistoja. On tärkeää huomioida, että menetelmästä riippuen arvioinnissa on tehtävä erilaisia oletuksia. Vaikutusarviointien tulokset ovat korkeintaan yhtä laadukkaita kuin niissä käytetty aineisto.

Vaikutusarviointien tarkoituksena on tukea päätöksentekoa. Arviointituloksilla pyritään tuomaan esiin vaikutuskanavia, kuvaamaan eri toimijoiden välisiä riippuvuussuhteita ja luomaan yleiskuva tilanteesta aluetalouksien näkökulmasta. Tulokset itsessään eivät kerro, miten jatkossa pitäisi toimia tai mitkä vaikutusmuodot ovat tärkeimpiä. Tällaiset päätelmät edellyttävät arvovalintoja, jotka tehdään päätöksentekovaiheessa.

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGDSPOLITIK

Kerrostuneet vaikutukset

Erlaisista ilmiöistä aiheutuvat aluetaloudelliset vaikutukset voidaan luokitella niiden syntymisen tavan perusteella.

Suora vaikutus aiheutuu välittömästi tarkastelun kohteena olevasta muutoksesta.

Välillinen vaikutus aiheutuu suoran vaikutuksen myötä, kun esimerkiksi suoran vaikutuksen kohteena olevien yritysten tuotantopanosten käyttö muuttuu.

Johdettu vaikutus aiheutuu suoran ja välillisen vaikutuksen myötä, kun kotitalouksien käytettävissä olevat tulot muuttuvat palkkatulojen muuttuessa.

Syrjäytysvaikutuksella viitataan tilanteeseen, jossa yhdellä alueella tapahtuva kasvu johtaa supistumiseen toisaalla. Esimerkiksi työllisyyden kohdalla tällainen tilanne voi toteutua, kun työvoima on rajallinen ja työvoiman kysynnän kasvu yhdessä kohteessa syrjäyttää jotakin muuta toimintaa.

Seuraavat esimerkit havainnollistavat vaikutusten kerroksia tilanteessa, jossa pohditaan infrastruktuurin rakentamisen työllisyysvaikutuksia.

Suora vaikutus:

rakennustyömaalle palkatut työntekijät

Välillinen vaikutus:

työmaalla käytettävien tavaroiden ja palveluiden (esim. rakennustarvikkeiden ja kuljetusten) tuottajien palkkaamat työntekijät

Johdettu vaikutus:

Suoraan ja välillisesti työllisyyden kulutuskysynnän muutoksesta johtuva työllisyysvaikutus

Syrjäytysvaikutus:

Työvoiman alueellisesta siirtymisestä johtuva työllisyysvaikutus

Kokonaisvaikutus sisältää kaikki edellä mainitut vaikutustavat. **Kerroinvaikutuksella** tarkoitetaan suoran vaikutuksen ja kokonaisvaikutuksen suhdetta. **Kerrannaisvaikutuksella** puolestaan tarkoitetaan yleensä kokonaisvaikutuksen ja suoran vaikutuksen erotusta.

On myös muistettava, että esimerkiksi investointiin käytetty rahoitus olisi voitu käyttää **vaihtoehtoiseen kohteeseen**, josta olisi aiheutunut omat talousvaikutuksensa.

Vaikutukset voivat muuttua ajan myötä, minkä vuoksi voidaan esimerkiksi erottaa toisistaan tuotantolaitoksen rakentamisen aikana ja käyttövaiheessa syntyneet vaikutukset.